

مقدمه :

فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَ آخَرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَ ادْأُوا فِي سَبِيلِي وَ قَاتَلُوا
وَ قُتِلُوا لَآكْفُرُنَّ عَنْهُم سِيئَاتِهِمْ وَ لَادْخُلَنَّهُمْ جَنَاتٌ مِّن تَحْتِهَا الْآنْهَارُ
ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ (آل عمران 195)

آنان که از وطن خود هجرت کردند و از دیار خود بیرون
رانده شدند و در راه خدا رنج کشیدند، جهاد کردند و کشته شدند
، همانا بدی های آنان را می پوشانیم و آنان را باغ هایی که از
زیر درختان آن نهراي آب روان است ، داخل میکنیم و این پاداشي
است از جانب خدا و پاداشي که از جانب خدا باشد نیکوست.

تاریخ مبارزه و فداکاری هرملت بی تردید دوران افتخار و
عظمت آنان بشمار می رود؛ و آن گاه که این مبارزات و جانفشانیها
رنگ خدایی و دفاع از مکتب بخود گرفته و با حلاوت شهادت و ملاحظت
عرفان و کرامت انسانی آمیخته گردد، عیاری چندان بلند و والا
می یابد که تنها با معیارهای الهی می توان آن را سنجید.

روشن است چنین گوهر گرانقدری را باید ارج نهاد، پاس حرمتش
را نگاهداشت و آن را از خطر تحریف و انحراف محافظت نمود.

آری، آن همه حماسه، فداکاری و افتخار را هرگز فراموشی
نباید، و چراغ روشنی بخش انقلاب را کاستی هیچ نشاید.

تاریخ باید چشم انداز زیبا و والای حماسه هشت سال دفاع مقدس
را برای آیندگان به تصویر کشد. نسلها باید بدانند این پدیده
سترگ تاریخ اسلام چگونه شکل گرفت و با چه قیمتی به پیروزی
رسید.

قلمها باید بنویسند که در این راه بر ملت بزرگ ماچه گذشت؛
بنویسند که ایران اسلامی قهرمان، یگه و تنها و با دست خالی در
برابر همه روزگار ایستاد. با سلاح خون و شهادت از آرمان بلند
خویش دفاع کرد و با سربلندی تمام استکبار را به زانو درآورد.

اوراق پرشود ، از حماسه های دلیر مردان خطه خراسان بزرگ که
همراه دیگر دلاوران کشور پهناور ایران اسلامی با تقدیم قریب
23000 شهید و 47770 جانباز و اعزام بیش از 308 هزار رزمنده
بسیجی به جبهه های جنگ تحمیلی ، باز خوانی حماسه های
شاهنامه فردوسی و دلاوریهای ابومسلم و نادر شاه و مبارزات

روحانیت این سامان را مصداق و تائیدی دوباره زدند . صحنه ای بود برای تکرار عظمت ها ، تکرار شجاعت ها و مردانگی ها . و تکرار دوباره تاریخ . و این گونه بود که ملت ها و دولت ها در برابر صلابت ، عظمت و شہامت ملت ایران اسلامی و جانفشانی و پیروزیهای خراسانیها سرتعظیم فرود آوردند و لب به اعتراف و زبان به تحسین و تمجید گشودند .

پس از آغاز جنگ تحمیلی نیروهای خراسانی بلافاصله سازماندهی شدند و در تاریخ 59/7/2 در قالب 400 نفر بطرف شہراهواز حرکت و 59 /2/4 در آن شہر مستقر شدند و در محورهای دب حردان (بعد از سه راه سوسنگرد اول جاده اهواز به خرمشہر) و حمیدیه به سوسنگرد مستقر شدند و در متوقف کردن و تثبیت دشمن و آزاد سازی قسمتهایی از مناطق یاد شده (مثل دب حردان و حاشیه غربی رود خانه کارون پشت کارخانه های سپنتا ، کارتر پیلار و نورد لوله سازی اهواز و و در محور حمیدیه : دور کردن دشمن از شہر حمیدیه ، ارتفاعات فولی آباد و پادگان تیپ 2 لشکر 92 زرہی اهواز ، روستای سید عباس ، سید جابر ، طراح بطرف سوسنگرد . (کارشان را با استفاده از تجربیات فرمانده شہیدش (بابا محمد رستمی) و شرکت در درگیریهای گنبد و کردستان و در قالب گردان ها شروع کردند . عملیاتی کوچک و چریکی را ہمراه با مقاومت در مقابل دشمن جانانه بنمایش گذاشتند .

خراسانیها در شہر اهواز (پادگان گلف ابتدای جاده سر بندر و بندر امام و بعد در باشگاه شرکت برق روبروب گلف) نام پایگاه محل استقرارشان را فرستادگان (حضرت) رضا (ع) . نام نهادند . وبا همین نام معروف شدند . سه نوبت در عملیات آزاد سازی سوسنگرد شرکت داشتند و تعداد نیروها بقدری شد که در ارتفاعات الله اکبر باچهار گردان بنامهای گردان حر ، شہید بهشتی ، شہید هاشمی نژاد ، و گردان ابوذر انجام ماموریت کردند و با دو گردان در عملیات شکست حصر آبادان (عملیات ثامن الائمه (ع)) و عملیات طریق القدس حضور داشتند . افزایش تعداد گردانهای خراسانی باعث شد تا دستور تشکیل تیپ صادر شود . وبا جذب و سازماندهی نیروهای انقلابی و دلسوخته خطہ خراسان ، یگانهای رزمی و پشتیبانی رزمی و پشتیبانی خدمات رزمی قدرتمندی را تشکیل داد

عملیاتیهای نیروهای سپاہ پاسداران خراسان در هشت سال دفاع مقدس قبل از تشکیل تیپها ولشکرها

عملیاتیهای دفاع مقدس از شروع تجاوز تا متوقف شدن پیشروی دشمن سال 1359

- 1- تثبیت دشمن در ابتدای جاده خرمشهر بعد از کارخانه نورد اهواز
بنام دُب حردان حدود 59/7/10
 - 2- تثبیت دشمن در ابتدای شهر حمیدیه 59/7/20 عملیات شهید غیور اصلی
 - 3- تثبیت دشمن در ارتفاعات الله اکبر و پدافند از منطقه و اجرای شبیخونهای پیاپی و تشکیل گردان امام رضا (ع) و گردان ابوذر و گردن حر
 - 4- کمک به گروه چریکی شهید چمران در محور سوسنگرد
 - 5- عملیات یا مهدی (عج) در محور سوسنگرد 59/12/26
- عملیاتهای محدود رزمندگان اسلام از اوایل سال 1360 تا عملیات ثامن الائمه (ع)

- 1- عملیات محور شوش در تاریخ 60/1/25
- 2- عملیات حضرت مهدی (عج) 60/2/31 ارتفاعات الله اکبر شمال سوسنگرد
- 3- عملیات فرمانده کل قوا خمینی روح خدا شرق کارون (جنوب دار خوئین)
- 4- عملیات محدود (رمضان) محور حمیدیه کرخه نور 60/5/5
- 5- عملیات محور شحیطیه (غرب ارتفاعات الله اکبر) 60/6/11
- 6- عملیات شهید مدنی سوسنگرد 60/6/27

اولین تیپ پیاده سپاه پاسداران (تیپ امام رضا (ع))

اولین تیپ پیاده اش را بنام امام رضا (ع) به فرماندهی شهید محمد مهدی خادم الشریعه ، که در منطقه عمومی شهر بستان پس از شرکت در عملیات طریق القدس با استعداد بیش از سه گردان پیاده و گردانهای پشتیبانی رزمی و پشتیبانی خدمات رزمی در تاریخ 60/10/10 اعلان موجودیت رسمی نمود . وبا بعهدہ گرفتن خط پدافندی جزابه اولین ایستگاه صلواتی ناوایی و حمام و کفاشی را در شهر بستان راه اندازی کرد . لازم بذکر است که خراسان همزمان خط پدافندی در حاشیه رود کرخه در منطقه شهر شوش را نیز بعهدہ داشت .

عملیاتهای آفندی تیپ و لشگر 21 امام رضا (ع) خراسان که پس از تشکیل انجام داد . قبل از اعلام موجودیت رسمی عملیات های زیادی را انجام داده که ذکر نگردید .

ردیف	نام عملیات	نیروی عمل کننده	تاریخ عملیات	محور عملیات
1-	طریق القدس	تیپ 21 امام رضا (ع)	60/9/8	غرب سوسنگرد بستان جزابه

پاسخ به تک عراق که شخص صدام در داخل منطقه هدایت عملیات می کرد	60/11/17	تیپ 21 امام رضا (ع)	پاتک عراق و تک نیرو های ما بمنظور حفظ و ترمیم لجمن جزابه	-2
جزابه عملیات تکمیلی	60/11/1	تیپ 21 امام رضا (ع)	مولای متقیان	-3
جزابه عملیات تکمیلی		تیپ 21 امام رضا (ع)	ام الحسنین	-4
با عبور از ارتفاعات میشداغ و تنگه رقابیه به چنانه و فکه	61/1/5	تیپ 21 امام رضا (ع)	فتح المبین مرحله سوم	-5
مرحله اول با قرارگاه قدس در حاشیه کرخه کور حد فاصل جزابه تا هویزه و مرحله سوم در ایستگاه حسینیّه جاده اهواز خرمشهر	61/2/10 تا 61/3/3	تیپ 21 امام رضا (ع)	بیت المقدس	-6
از مقابل پاسگاه زید به مثلثی های پشت کانال ماهی	61/4/15	تیپ 21 امام رضا (ع)	رمضان	-7
میمک - سرنی	61/6/26	تیپ 21 امام رضا (ع)	حسین بن علی	-8
منطقه عمومی سومار	7 /10 61/	تیپ 21 امام رضا (ع)	مسلم ابن عقیل	-9
جبل حمزین , عین خوش , دهلران	61/8/10	تیپ 21 امام رضا (ع)	محرم	-10
فکه , جزابه	/11/18 61	تیپ 21 امام رضا (ع)	والفجر مقدماتی	-11

منطقه عمومی عین خوش	62/1/20	تیپ 21 امام رضا (ع)	والفجر یک	-12
مهران , تنگه کنجان چم , زالو آب , نمه کلان بو	/5 /21 62	تیپ 21 امام رضا (ع)	والفجر سه	-13
دره شیلر در مریوان وپنجوین عراق	62/7/27	تیپ 21 امام رضا (ع)	والفجر چهار	-14
منطقه چنگوله (بین شهرمهران و دهلران)	/11/27 62	تیپ 21 امام رضا (ع)	والفجر 5	-15
هورالهیوزه , جزایر مجنون	62/12/3	تیپ 21 امام رضا (ع)	خیبر	-16
ارتفاعات میمک , پ حلاله , گرگنی	63/7/25	تیپ 21 امام رضا (ع)	عاشورا (میمک)	-17
هورالهیوزه جاده خندق	/12/19 63	تیپ 21 امام رضا (ع)	بدر	-18
غرب اشنویه و ارتفاعات کلاشین عراق	64/6/18	لشگر 21 امام رضا (ع)	قادر	-19
شهر فاو عراق	/11/20 64	لشگر 21 امام رضا (ع)	والفجر هشت	-20
منطقه مهران , تنگه کنجان چم	65/4/2	لشگر 21 امام رضا (ع)	دفع تک دشمن به مهران	-21
آزاد سازی مجدد مهران	65/4/11	لشگر 21 امام رضا (ع)	کربلای یک	-22
حاج عمران عراق	65/6/10	لشگر 21 امام رضا (ع)	کربلای دو	-23
غرب اروند رود (جنوب خرمشهر)	65/10/3	لشگر 21 امام رضا (ع)	کربلای چهار	-24
شلمچه , جزایر	/10/19	لشگر 21 امام رضا (ع)	کربلای 5	-25

		65	بوارین ام الطویل , فیاض , کانال ماهی گیری ,	رضا (ع)	
-26	کربلای 8	66/1/18	شرق بصره کانال ماهی گیری	لشگر 21 امام رضا (ع)	
-27	کربلای 10	66/2/4	شهر ماووت عراق	لشگر 21 امام رضا (ع)	
-28	نصر 4	66/4/2	ماووت	لشگر 21 امام رضا (ع)	
-29	نصر 8	66/8/29	منطقه ماووت در سلیمانیه	لشگر 21 امام رضا (ع)	
-30	بیت المقدس دو	/10/25 66	شهر ماووت در شمال سلیمانیه	لشگر 21 امام رضا (ع)	
-31	والفجر 10	/12/25 66	حلبچه	لشگر 21 امام رضا (ع)	
-32	مرصاد	67/5/5	اسلام آباد , کرد تنگه پاتاغ (مرصاد) استان کرمانشاه - کمی دیر تر رسید .	لشگر 21 امام رضا (ع)	

در زمستان سال 64 برادران سپاه سمنان تحت امر لشگر امام رضا (ع) قرار گرفتند و تیپ 12 قائم آل محمد (ص) به فرماندهی جانشین وقت لشگر سردار غلامرضا احمدی تشکیل و تا آخر جنگ تحت امر لشگر بودند و پس از دفاع مقدس تحت امر لشگر 27 حضرت رسول (ص) بنام تی 2 قائم آل محمد (ص) مستقر در سمنان ادامه ماموریت داد .

تیپ و لشگر امام رضا (ع) در مناطق پدافندی

ردیف	نام منطقه پدافندی	نیروی عمل کننده	مدت به ماه	ملاحظات
-1	چزابه	تیپ امام رضا (ع)	3 ماه	منطقه چزابه بین تپه شهید دهنوی تا موقعیت عرب

جنوب تنگه				
پاسگاه زید در ایستگاه حسینیہ	1 ماه		پاسگاه زید	-2
ارتفاعات دوله شریف ، حیدک و سیدک - تنگ ریگی	1 ماه		سومار منطقه مسلم بن عقیل	-3
درب زلیمه ارتفاع جومان مصطفی	45 روز		منطقه عمومی فکه	-4
کنجان چم - پ رضا آباد - کانال گاو خونی - حاشیه قلاویزان	4 ماه		مهران کنجان چم	-5
دره شیلر و دشت شیلر	2 ماه		مریوان ارتفاعات مرزی	-6
ارتفاعات عمومی دهلران چنگوله شرهانی	2 ماه		چنگوله ارتفاعات دهلران به علی غربی عراق	-7
روی پد شمالی جزیره مجنون که بعدن به جاده خندق وصل شد	7 ماه		هورالهیوزه - ضلع شمالی جزیره مجنون شمالی	-8
بعد از عملیات بدر تا بعد از عملیات والفجر 8	18 ماه		جاده خندق	-9
از ابتدای نهر خین تا مقابل پترو شیمی عراق روستای ولی عصر	2 ماه		غرب خرمشهر	- 10
کنترل پد چلچراق و جاده فاو البحار غرب شهر فاو	6 ماه		فاو	-11
شهر مهران مقابل زوباطیه و روی قلاویزان	2 ماه		مهران	-12
حاشیه نهر خین و شهرک دو عیجی در غرب شلمچه	3 ماه		غرب خرمشهر	-13
ژاژیله - گرده رش - الاغلو -	8 ماه		ماووت	-14
ارتفاعات مشرف به	3 ماه		ارتفاعات مرزی	-15

سید صادق - حلبچه			مریوان	
از پاسگاه بوبیان - تا حسینه	یک سال		ایستگاه حسینه	16-

ممکن است منطقه ای پدافندی یا مدت استقرار در منطقه جا افتاده یا کم یا زیاد شده باشد که مدرک قابل اعتباری را نیافتم . اگر اطلاع رسانی کنید سپاسگزارم - موسوی

عقبه های تیپ و لشگر امام رضا (ع) در مناطق عملیاتی

- 1- اهواز جاده سربندر مقابل پادگان گلف باشگاه شرکت برق منطقه ای .
- 2- شهر بستان دو باب مدرسه
- 3- کارخانه کارتر پیلار و سپنتا (کارخانه و محل منتاژ و فروش دستگاههای راه سازی) بعد از سه راه سوسنگرد به طرف خرمشهر
- 4- سایت 5 روی ارتفاع ابوصلیبی خات در منطقه عمومی عملیات فتح المبین - رادار های نیروی هوایی و سایت موشکی آنها .
- 5- اهواز 5 طبقه های کارخانه خانه سازی ابتدا شهر بعد از پلیس راه اهواز اندیمشک و ضلع غربی پادگان 92 زرهی .
- 6- حاشیه جنوبی رود خانه کرخه در شهرشوش به علت بمبارانهای سایتها
- 7- ایلام پایگاه ظفر در منطقه ششتار شهر ایلام داخل جنگل های بلوط و منطقهای بنام شهید قاسم حیدری در حاشیه رود خانه کنجان چم در دشت گلان منطقه عمومی صالح آباد ایلام
- 8- اردوگاهی در کیلومتر 25 جاده اهواز به اندیمشک پشت اردوگاه شهید برونسی لشگر 5 نصر
- 9- اهواز 5 طبقه های کارخانه خانه سازی اهواز در حاشیه پادگان لشگر نود و دو و روبروی پلیس راه اهواز به اندیمشگ
- 10- پیران شهر استان آذر بایجان غربی و حاشیه ارتفاعات تمر چین بمنظور عملیات کربلای 2 حاج عمران
- 10-جنوب شهر بانه و ارتفاعات گامو نزدیک ماوت برای عملیات در آن منطقه .

تیپ 18 جواد الاثمه (ع) :

با توجه به افزایش تعداد داوطلبین و رزمندگان خراسانی برای حضور در جبهه جنوب در دی ماه سال 60 با دستور ستاد مرکزی سپاه پاسداران دستور استقرار تعداد دو گردان از نیروهای خراسان در خط شوش حاشیه رود خانه کرخه صادر و به منظور اجرای این دستور فرماندهان برادر سردار عباس شاملو را از ایلام فراخوانی و مسئولیت خط محور شهر شوش به دشت عباس و چنانچه را به ایشان سپردند . (در این زمان سردار عباس شاملو از سپاه خراسان که مسئول عملیات و پشتیبانی سپاه استان ایلام بود.) این نیروها مستقل از نیروهای بستان (امام رضا (ع)) در عملیات فتح المبین شرکت کردند و با تصرف توپخانه دشمن در منطقه و کارنامه درخشانی را به جا گذاشت . و پس از عملیات فتح المبین که به استانهای بزرگ و نیرو خیز کشور دستور تشکیل تیپ های سپاه را دادند . در تاریخ 14 فروردین ماه 1361 دومین تیپ سپاه خراسان به نام تیپ 18 جواد الائمه (ع) و به فرماندهی سردار عباس شاملو تشکیل و سایت 4 (ابوصلیبی خات) محل استقرار عقبه اش تعیین شد .

این تیپ در عملیات های بیت المقدس ، رمضان ، حسین بن علی ، مسلم بن عقیل ، محرم ، و والفجر مقدماتی شرکت داشت و در مناطق پاسگاه زید ، سومار (نفت شهر) جبل حمیرین و فکه خط پدافندی داشته است .

تیپ امام موسی (ع) :

همزمان با عملیات مسلم بن عقیل در تاریخ 15 / 61/7 از ستاد کل دستور تیپ سوم سپاه خراسان صادر و برادر سعید ثامنی پور فرمانده و شهید ابوالفضل رفیعی سیج بعنوان جانشین آن تیپ تعیین شدند . و همزمان با عملیات محرم تاریخ 15/8/61 تیپ چهارم سپاه خراسان بنام امام صادق (ع) شروع به سازماندهی کردند .

لشکر 5 نصر اولین لشگري بود که از سپاهیان استان خراسان و قبل از عملیات والفجر مقدماتی با درایت شهید حسن باقری در دستور قرار گرفت و چون عملیات در شرف انجام بود دستور تشکیل رسمی و معارفه افراد به بعد از عملیات موکول گردید .

. این لشگر از ترکیب سه تیپ ، (تیپ 18 جواد
الائم به عنوان هسته مرکزی به فرماندهی سردار شاملو، تیپ امام
صادق(ع) به فرماندهی شهید برونسی و تیپ امام موسی کاظم(ع) به
فرماندهی سعید تامنی پور) در تاریخ 61/11/25 تشکیل شد. اولین
فرمانده این لشگر شهید حسن باقری بود که تنهاده روز در این
سمت باقی ماند و به لقاء الله پیوست. پس از ایشان سردار حمیدی نیا
و سپس سردار مرتضی قربانی از اصفهان و در ادامه برادر سردار
باقر قالیباف و برادر سردار اسماعیل قاآنی و سردار شهید جواد
مهدیانپور تا پایان جنگ عهده دار فرماندهی این لشگر شدند.

عملیاتهای این لشگر پس از تشکیل :

1	والفجر یک	سپاه و ارتش	62/1/20	منطقه عمومی عین خوش
2	والفجر دو	سپاه و ارتش	62/4/21	پیرانشهر ، حاج عمران عراق
3	والفجر سه	سپاه پاسداران	21 / 5 / 62	مهران ، تنگه کنجان چم ، زالو آب ، نمه کلان بو
4	والفجر چهار	سپاه و ارتش	62/7/27	دره شیلر در مریوان و پنجوین عراق
5	تحریر القدس	سپاه پاسداران	62/11/21	دربندیخان عراق
6	والفجر 5	سپاه پاسداران	62/11/27	منطقه چنگوله) بین شهرمهران و دهلران)
7	والفجر 6	سپاه پاسداران	62/12/2	چیلات وارتفاعات شهر علی غربی
8	خیبر	سپاه و ارتش	62/12/3	هورالهویزه ، جزایر مجنون
9	عاشورا (میمک)	سپاه و ارتش	63/7/25	ارتفاعات میمک ، پ حلاله ، گرگنی
10	بدر	سپاه و ارتش	63/12/19	هورالهویزه جاده خندق

12	قدس یک (ایذایی)	سپاه پاسداران	64/3/24	هور الهویزه شرق دجله
13	قدس دو (ایذایی)	سپاه پاسداران	64/4/4	هور الهویزه
14	قدس 5 (ایذایی)	سپاه پاسداران	64/5/16	غرب هور الهویزه
15	عاشورای دو (ایذایی)	سپاه پاسداران	64/5/24	چنگوله , جنوب مهران
16	قادر	ارتش جمهوری اسلامی سپاه پاسداران	64/6/18	غرب اشنویه و ارتفاعات کلاشین عراق
17	والفجر هشت	سپاه پاسداران	64/11/20	شهر فاو عراق
18	والفجر 9	سپاه پاسداران	64/12/5	شرق چوارته عراق
19	دفع تک دشمن به مهران	سپاه پاسداران	65/4/2	منطقه مهران , تنگه کنجان چم
20	کربلای یک	سپاه پاسداران	65/4/11	آزاد سازی مجدد مهران
21	کربلای چهار	سپاه پاسداران	65/10/3	غرب اروند رود (جنوب خرمشهر)
22	کربلای 5	سپاه پاسداران	65/10/19	شلمچه , جزایر بوارین , امالطویل , فیاض کانال ماهی گیری
23	کربلای 7	سپاه و ارتش	65/12/12	شمال غرب حاج عمران)

ارتفاع (گردمند)				
شرق بصره کانال ماهی گیری	66/1/18		کربلای 8	24
شهر ماوت عراق	66/2/4	سپاه پاسداران	کربلای 10	25
ماوت	66/4/2	سپاه پاسداران	نصر 4	26
غرب سردشت	66/5/14	سپاه پاسداران	نصر 7	27
منطقه ماوت در سلیمانیه	66/8/29	سپاه پاسداران	نصر 8	28
منطقه حاج عمران	66/9/1	سپاه پاسداران - نرسا	نصر 9	29
شهر ماوت در شمال سلیمانیه	66/10/25	سپاه پاسداران - نرسا	بیت المقدس دو	30
حلبچه	66/12/25	سپاه پاسداران - نرسا	والفجر 10	31
شلمچه	67/3/23	سپاه پاسداران - نرسا	بیت المقدس 7	32
اسلام آباد , کوند تنگه پاتاغ (مرصاد) استان کرمانشاه	67/5/5	سپاه پاسداران - نرسا	مرصاد	33

عقبه
لشکر
نصر

های
5
:

منطقه عمومی دشت چنانه (ارتفاعات علی گره زرد)

پادگان لشکر 92 زرهی اهواز

پایگاه ظفر (ششتار) در منطقه عمومی استان ایلام از ایلام
بطرف کرمانشاه

حاشیه رود خانه کنجامچن دشت گلان صالح آباد استان ایلام (پل
شکسته)

منطقه عمومی شهر ماووت عراق

تیپ ویژه شهدا

نیروهای سپاه خراسان که در غائله های استان کردستان ، در
پاکسازی شهر پاوه و سپس شهر سنندج شرکت کرده بود و با خیانت
لیبرالیسم حاکم دولت موقت بازرگان 58/7/23 دکتر سحابی ، فروهر
، صباغیان 23 (طرح دولت به اصطلاح حسن نیت که واقعاً سوء نیت بود
) ، دستور تخلیه و اخراج نظامی ها و پاسداران را از آن استان
صادر کرد . ضد انقلاب توانست مجدداً در شهر ها و نقاط مهم
استقرار یافتند و نیات خود را دنبال می کردند و ظلم به مردم
این خطه روا می داشتند و در تاریخ 58/10/23. طرح شان شکست خورد .

ماجرای طرح دولت موقت برای مذاکره با کوموله و دموکرات و سایر گروهکهای مخالف نظام در کردستان

به دنبال شکست سخت گروه های ضد انقلاب درجنگ اول و متواری شدن آنها به کشور
عراق، ضد انقلاب متوجه شد، نظام جمهوری اسلامی با اتکا به موقعیت انقلابی و مردمی
خود قادر است هر مانعی را از سر راه انقلاب بردارد. بنابراین، آنها برای گرفتن
زمان از دولت مرکزی و با هدف سازماندهی مجدد نیروها و تقویت تجهیزات خود،
پیشنهاد مذاکره برای حل مسالمت آمیز مسئله کردستان را مطرح کردند. دولت با این
پیشنهاد موافقت کرد و داریوش فروهر وزیر مشاور دولت موقت در تاریخ 1358/7/23،
برای مذاکره، راهی کردستان شد. آنگاه ستاد عملیاتی دولت در کردستان برای
هماهنگی امور عمرانی، نظامی و سیاسی با ترکیب دکتر مصطفی چمران (وزیر دفاع)،
مهندس هاشم صباغیان (وزیر کشور)، مهندس عزتالله سحابی (وزیر مشاور و رئیس سازمان
برنامه و بودجه) و آقای داریوش فروهر (وزیر مشاور) تشکیل شد.

در پی تشکیل هیئت حسن نیت، آقایان صباغیان، سحابی و فروهر، روز 1358/8/10، عازم
مهاباد شدند. اما دکتر چمران از این سفر سریاز زد. هنگامیکه اعضای این هیئت
مشغول انجام وظایف خود در استان کردستان بودند، که در این زمان دانشجویان پیرو
خط امام لانه جاسوسی امریکارا بتصرف در آوردند و دولت موقت استعفا داد و هیئت

حسن نیت وظایف خود را زیر نظر شورای انقلاب ادامه داد.

در همین ایام، نیروهای ضد انقلاب ضمن ادامه شرارت به ستون قوای ارتش که عازم سردشت بودند حمله و 33 تن را شهید، 70 تن را مجروح و 60 تن را اسیر کردند و در سردشت به بالگرد حامل داریوش فروهر تیر اندازی نمودند. با وجود این، هیئت حسن نیت پس از مذاکره با نمایندگان مردم، علماء منتفذین منطقه و سران برخی گروه های کرد، به تهران بازگشت و گزارش فعالیت های خود را به امام خمینی ارائه داد و امام نیز در پیامی خطاب به مردم کردستان به حق اداره امور داخلی و محلی برای تمامی قشرهای ملت و از جمله برادران کرد تأکید و مسئولین را موظف به تأمین آن کردند. با انتشار پیام امام، در کردستان يك هفته جشن و پایکوبی برگزار شد. به نظر می رسید رفتار مسالمت آمیز امام، همراه با اقدامات نیروهای انقلابی، زمینه های ندامت سران گروه های ضد انقلاب را فراهم کرده باشد و از این زمان به بعد مردم منطقه شاهد آرامش و امنیت بیشتری باشند. اما رهبران گروه های تجزیه طلب، از جمله عبدالرحمن قاسملو، ضمن سوء برداشت از پیام امام، مجدداً بر مسئله خود مختاری کردستان تأکید کردند و اعلام نمودند که مبارزه خود را تا دستیابی به خود مختاری کامل ادامه خواهند داد؛ مسئله ای که مورد رضایت مردم مسلمان کردستان نبود.

در پی رهنمود امام خمینی، هیئت حسن نیت با تهیه طرح خود گردانی استان ها تلاش لازم را برای حل مسالمت آمیز بحران کردستان به عمل آورد. اما پس از انتشار این طرح، نمایندگان گروه های طمی اطلاعیه ای اعلام کردند که هدف ما خود مختاری کردستان است و طرح هیئت حسن نیت، مقاصد خلق کرد را تأمین نمی کند. به همین دلیل با عدم قبول طرح، به جای آن يك طرح 26 ماده ای برای تأمین خود مختاری کردستان انتشار دادند و بلافاصله خواهان خروج سپاه پاسداران از شهر سنندج، طی 48 ساعت آینده شدند. هیئت حسن نیت نیز طرح 26 ماده ای آنان را نپذیرفت و در پی آن، سران حزب دمکرات با انتشار اطلاعیه ای اعلام کردند که مذاکرات به بن بست رسیده است و جنگ در مناطق کردستان قریب الوقوع می باشد. همزمان با صدور این اطلاعیه، يك ستون از نیروهای ژاندارمری که در حال حرکت از ارومیه به مهاباد بود، خلع سلاح شد و 120 نفر از آنها به اسارت نیروهای ضد انقلاب در آمدند. در چنین شرایطی شورای انقلاب با نادیده گرفتن سوء استفاده ضد انقلاب از پیام امام، برای پنجمین بار در تاریخ 1358/10/23، هیئت حسن نیت را به همراه حجت الاسلام شهابالدین اشراقی نماینده ویژه امام، به منطقه کردستان اعزام کرد. هر چند هیئت اعزامی پس از 3 روز مذاکره، بدون کسب نتیجه به تهران بازگشت، اما مقرر کرد در هر شهر که امنیت آن برقرار شد، سپاه پاسداران آن شهر را ترک کند. با وجود نشان دادن حسن نیت کامل، ضد انقلاب در 1358/11/8، فرماندار پیرانشهر را ربود، و در 1358/11/10، به سپاه پاسداران کامیاران حمله و 28 تن از آنها را شهید کرد. در پاوه نیز نیروهای ضد انقلاب 6 تن را شهید و 20 تن را مجروح کردند. ادامه این وضعیت، بی نتیجه بودن

مذاکره را نشان داد و راهی جز عملیات نظامی باقی نگذاشت. بنابراین در همان روز 1358/11/10، عملیات پاکسازی کامیاران آغاز شد، دو ماه و نیم بعد برای پاکسازی سنندج اقدام شد و پس از سنندج نوبت پاکسازی سایر شهرهای استان رسید.

با دستور حضرت امام نیروهای خراسان مجدداً در قالب سازمان گردانی در تاریخ 59/1/10 به کردستان اعزام و در پاکسازی دوباره سنندج شرکت نمود و سپس دستور آزاد سازی شهر های دیواندره و سقز به نیروهای سپاه خراسان واگذار شد .

پس از آزادسازی شهر سقز در در اوائل اردیبهشت سال 59 نیروهای خراسان در قالب یگانهای 100 نفری پایگاههای خود را در ساختمان ساواک ، سیلوی گندم ، ساختمان دخانیات ، ساختمان شهربانی شهر ، و ساختمانی که معروف به مکتب قرآن بود (مقر قبلی کوموله) تشکیل داد و مشغول انجام مأموریت شد و ضرورت نیاز به توسعه وضعیت برای تامین امنیت و سرکوب ضد انقلاب با درخواست و اعزام بیشتر نیروهای پاسدار خراسان بزرگ در قالب چند یگان که معمولاً بنام فرماندهان هدایت کننده یا مقر استقرار نامیده می شدند . هیمنه قوی و با ارزشی را تشکیل دادند بگونه ای که نظام از همین نیروها فرماندار تعیین کرد (شهید جعفر بیننده) که فرماندار شهر سقز شد .

آرام سازی شهر سقز و حومه و جاده بوکان و آزاد سازی جاده سقز به بانه با حمایت و شرکت شهید صیاد شیرازی و نیروهای ارتش و مسئولیت چنگیز عبدی فر بعنوان فرماننده و شهید محمود کاوه مسئول عملیات وقت نیروهای سپاه خراسان تا قبل از جنگ تحمیلی صورت گرفت . پس از شروع جنگ تحمیلی و شهادت شهید بابا محمد رستمی ، و نیاز به بازگشایی جاده سردشت و سایر مناطق در اشغال ضد انقلاب در اوایل سال 1360 و آزاد سازی از بانه تا ارتفاع سیدسازم در همین مقطع از جمله اقدامات مهم گردان شهدا به شمار می رود . آزاد سازی روستای کوخان تا برده رش و چم برده رش تا بیکش در فروردین ماه 1361 و آزادسازی بیکش تا دارساوین در اردیبهشت ماه آن سال از دیگر اقدامات سپاه خراسان در قالب گردان شهدا بود . . بعد از آن توسط سردار شهید مصطفی بروجردی تیپ ویژه شهدا تشکیل و بعد از مدت کوتاهی که سردار گنجی زاده

به شهادت رسید ، فرماندهی تیپ با سردار شهید محمود کاوه ادامه یافت.

از سال 1360 سردار شهید مصطفی بروجردی که در مرکز استان کردستان ، شهر سنندج مستقر بودن و موفقیت های نیروهای خراسان و توانایی های مسئولین آنها را کنترل می کردند . با سفر به مشهد و تهران و بیان طرحها و نیازهای مناطق درگیر کردستان و آذربایجان غربی و پیشنهاد تشکیل تیپی را با نیروهای موجود خراسان دادند و نهایتاً موافقت فرماندهان خراسان را جلب کردند . (مذاکرات تا آذرماه سال 60 بطول انجامید) و دراین تاریخ تشکیل تیپ بصورت جدی کلید خورد و در اردیبهشت سال 61 عملاً تیپ به فرماندهی شهید بروجردی در پادگان جلدیان پیرانشهر اعلام موجودیت کرد . که پس از شهادت ایشان شهید گنجی زاده و بعد ، مرحوم چنگیز عبدي فر از خراسان عهده دار فرماندهی این تیپ شد و پس از ایشان نیز شهید کاوه که از مهر ماه سال 59 مسئول عملیات بود ، فرماندهی این تیپ را بعهده گرفت . این تیپ در منطقه کردستان به فعالیت خود ادامه داد .

عملیاتی تیپ و لشکر ویژه شهداء انجام داده است :

ردیف	نام عملیات	تاریخ عملیات	مرحله	منطقه عملیات	ملاحظات
1	شهید طیاره	60/9/7 الی 61/2/1	6مرحله	جاده بانه به سردشت	تیپ
2	شهید آیه الله صدوقی	61/4/13 الی 61/4/25	1مرحله	سد بوکان	تیپ
3	شهید کلاب	61/4/29 الی 61/4/30	1مرحله	جاده شاهین دژ به تکاب	تیپ
4	شهید مهدی عراقی	61/6/2 الی 61/6/3	1مرحله	جاده صائین دژ به تکاب	تیپ
5	شهید ناصر کاظمی	61/6/6 الی 61/9/2	16مرحله	جاده پیرانشهر به سردشت	تیپ
6	شهید	61/12/ الی 61/12/	1مرحله	منطقه قاش	تیپ
7	شهید محمدرضا دورانی	61/12/27 الی 61/12/27	1مرحله	منطقه محمد شاه	تیپ
8	شهید مهدی عصاران	62/1/7 الی	3مرحله	جاده مهاباد به بوکان (درمان)	تیپ
9	شهید احمد	61/1/ الی /	9مرحله	جاده مهابادبه	تیپ

	سردشت (بیطاس)	له		دهقان	
تیپ	منطقه قم قلعه دارلک	1مرد له	62/1/13 الی 62/1/14	شهید قرت الله حشمتی	10
تیپ	منطقه دوپازا	1مرد له	62/2/2 الی 62/2/9	شهید بروجردی	11
تیپ	منطقه گردهبن	1مرد له	62/2/10 الی 62/2/11	شهید محمد بیلرام	12
تیپ دومین عملیات بیرون مرزی	حاج عمران ارتفاع کدو ا 2519	1مرد له	62/4/26 الی 62/4/31	والفجر 2	13
تیپ	آزادسازی منطقه ارزل ارومیه	3مرد له	62/5/27 الی	شهید ناصر کاظمی 2	14
تیپ	هنگ آباد پیرانشهر	1مرد له	62/6/13 الی	شهید ولی نژاد	15
تیپ	منگور پیرانشهر	1مرد له	62/6/26 الی	شهید گنجی زاده	16
تیپ	آلان سردشت		62/7/26 الی	والفجر 4	17
تیپ	دیو الان سردشت		62/8/21 الی	شهید امیر عباسی	18
تیپ	نیستان سردشت		62/9/4 الی 62/9/	شهید علی اکبر صفائیان	19
تیپ	گرماب بانه		62/10/13 الی 62/10/	شهید سروری	20
تیپ	آلان سردشت کوه نوری		62 10/26 الی 62/10/	شهید رسولی	21
تیپ	منطقه قالو اسکی گلوان		62/12/1 الی 62/2/	شهید جوانی	22
تیپ	منطقه قزلچه		62/12/ الی 62/12/	شهید حشمت الله جلیلیان	23
تیپ	شیوه جو - جانداران		63/1/24 الی 63/1/18	شهید صفرزاده	24
تیپ	نیستان و سیسر وگله سردشت		63/2/7 الی 63/2/	شهید مصطفی نور علی	25
تیپ	ترجان سلامت		63/2/ الی 63/2/	شهید حسین نوری	26
تیپ	پست کندلانخورخوزه		63/2/26 الی 63/2/28	قائم آل محمد - شهید بی غم	27
تیپ	حاج عبدالله - هرمدل		63/3/8 الی 63/3/14	شهید اسدالله کشمیری	28
تیپ	شهر ویدان		63/3/22 الی	شهید	29

	مه‌آبآ			مه‌آزآه طوسى	
آىپ	اوىك مارمىشو - چتر		63/3/15	شهىء نورالله ىزءى	30
آىپ	منطقه حسنلو و سلطانى سلماس		63/3/30 الى 63/4/6	لبله القءر-شهىء قنبرعلى منفرء	31
آىپ	شهزنوزه مه‌آبآ (شهءاء على قمى ءانشىن)		63/4/	شهىء رضا ملكىان	32
آىپ	آپه مرزى نصر سردشء		63/5/4 الى 63/5/8	نصر-شهىء على قمى	33
آىپ	سرشاخان پىرانشهر		63/5/26 الى 63/6/17	فءء 1- شهىء سىء على ءوكلى	34
آىپ	ءولىه پىرانشهر		63/6/7	فءء 2- شهىء نوراله كاظمىان	35
آىپ	سپه كان-زوبان خرىاپ مرز پىرانشهر		63/6/16	فءء 3- ش.سعىء مءمء زآه	36
آىپ	شهر سر دشء		63/9/4	پاكسازى شهر سردشء	37
آىپ	روستاء چتر منطقه سرو ارومىه		63/10/15 الى 63/10/20	چتر - ش.نورالله ىزءانى	38
آىپ	آزآء - ءرلان مىان ءو آب		63/10/22 الى 63/10/24	عملىاء ءزلان	39
ل . 55	شرق ءءله -روطه		63/12/19 الى 63/12/25	عملىاء بءر	40
ل . وىژه شهءا	هورالهوىزه		64/4/4	قءس 2	41
ل . وىژه شهءا	سىءكان عراق - كلاشىن- اشنوىه		64/6/18	عملىاء قاءر 2	42
ل . وىژه شهءا	شهر چوارءا عراق		64/12/5	والفءر 9	43
ل . وىژه شهءا	چاله ءزانه-شرق چواءا		65/1/	پاءك والفءر 9- ش.شكرالله ءانى	44
ل . وىژه شهءا	منطقه ءا ءمران پىرانشهر		65/2/28	پاءك ءا ء ءمران ش.رضا ابوطالب زآه	45
ل . وىژه شهءا	ارءءاع 2519 ءا ء ءمران پىرانشهر		65/6/10	عملىاء كربلاى 2	46
ل . وىژه شهءا	شلمچه ارونء روء		65/10/3	عملىاء كربلاى 4	47
ل . وىژه شهءا	شلمچه شرق و ءنوب كانال ماهى ءىرى عراق		65/10/19	عملىاء كربلاى 5	48
ل . وىژه شهءا	ءرب شهرك بسىن عراق	2مرء له	66/1/25 الى 66/1/27	عملىاء نصر ىك	49

ل. ویژه شهید ا	ارتفاعات کلان عراق شهر ماووت		66/1/30	عملیات کربلای 10	50
ل. ویژه شهید ا	ارتفاع قش شهر ماووت عراق		66/3/31	عملیات نصر 4	51
ل. ویژه شهید ا	ارتفاع کرده رش شهر ماووت عراق		66/8/29	عملیات نصر 8	52
ل. ویژه شهید ا	ارتفاعات گوجار شهر ماووت		66/10/25	عملیات بیت المقدس 2	53
ل. ویژه شهید ا	تپه ریشن حلبچه		66/12/25	والفجر 10	54
ل. ویژه شهید ا	کردنه چارزبر- اسلام آباد - قصر شیرین-		67/5/5	عملیات مرصاد	55

مناطق پدافندی بعد از پایان جنگ تحمیلی عراق (سالهای 68 و 69)
(لشکر ویژه شهدا :

ردیف	نام عملیات	تاریخ	مراحل	منطقه عملیات	ملاحظات
1-	تخت اورمان شهید محراب			محور درکی - ارومانات مریوان	ل. ویژه شهید ا
2-	مانور بیعت محور شهید کاوه	68/8/2 الی 68/8/6	1 مرحله	منطقه خلیفان	ل. ویژه شهید ا
3-	محور شهید بروجردی	69/1/12 الی 69/6/30	14 مرحله	مثلثی مهاباد - سردشت - زیرانه دل	ل. ویژه شهید ا
4-	محور شهید قمی (میثاق 1)	69/7/16 الی	1 مرحله	اشنویه - زیوه - دالامپر	ل. ویژه شهید ا

تیپ یا گروه توپخانه 61 محرم :

نیروهای سپاه در استان کرمانشاه و آذربایجان و بطور کلی
جبهه های غرب کشور با به امانت گرفتن قبضه های توپخانه 105 م م
از ارتش کارشان را در پادگان ابوذر شروع و در عملیات بازی دراز
قدرت و فکر خود را به فرماندهان نشان دادند . نیروهای جبهه
های جنوب پس از به غنیمت گرفتن قبضه های 122 و... از ارتش عراق
در عملیاتهایی فتح المبین و بیت المقدس و ... در یگانهای خود
واحدهای توپخانه را تشکیل دادند . بعضی از یگانها قبضه محور
و بعضی در حد آتشبار و بعضی از یگانها گردانهای ناقص داشتند .
و با توجه به تخصصی بودن کار تلاش می کردند در حد مقدرات
نیازهای آتش پشتیبانی یگانهای خود را برطرف نمایند .

پس از شروع بکار توپخانه هابشکل مذکور برادرانی که
باتوپخانه آشنا شده بودند ب فکر ساماندهی یگانی به استعداد

گروه یا تیپ توپخانه صحرایی افتادند . و از نیمه دوم سال 1361 بحث جدی شد و نهایتاً در آبان ماه این سال همزمان با ماه محرم اولین گروه توپخانه سپاه با جمع آوری قبضه های پراکنده و ... به فرماندهی برادر سردار شهید حسن غازی تاسیس و شروع بکار کرد .

با توجه به سنتی که در ایران قبل و بعد از انقلاب برای نام گذاری یگانهای نظامی بود که یک اسم و شماره ای را انتخاب می کردند ، با توجه به همزمانی ماه محرم و عزاداری های مقدس برای نیروهای پاسدار و تشکیل این یگان در این زمان ، نام گروه توپخانه 61 محرم (یعنی تشکیل در ماه محرم سال 61 و ماموریت برای اهداف امام حسین (ع) هیئات منظره) را برمی گزینند و آرم توپخانه را با استعانت از آیه شریفه قرآن کریم (و مارمیت از رمیت ولكن الله رمی) انتخاب نمودند . و تحت امر قرارگاه کربلا سپاه بلحاظ سازمانی و کنترل عملیاتی قرارگاه خاتم الانبیاء (ص) انجام ماموریت می نماید . این گروه در تاریخ 21/6/62 از ستاد مرکزی توپخانه سپاه منفک و مستقل می شود و برادر حاجی زاده از خراسان شهرستان نیشابور بعنوان مسئول ابلاغ شرح وظایف رده های توپخانه می شود . گرچه نیروهایی از سایر استانها هم در گروه توپخانه 61 محرم مشغول بودند لیکن اکثر نیروها از استان خراسان بزرگ بودند بویژه از تاریخ 7/6/63 که رسماً گروه 61 تحویل سپاه چهارم (خراسان می گردد .

توپخانه های یگانهای رزمی سپاه با توجه به مقاومتها و نیازهایشان بعضی از فرماندهان واحدهای توپخانه خود را نگه داشته و بطریقی که قبلاً بیان شد ادامه ماموریت می دادند . یگانهای رزمی خراسان نیز از این وضع مثبتی نیستند .

گردانهای موسی بن جعفر و روح الله که قبل از تشکیل رسمی 61 محرم باهم ادغام می شوند تحت امر سردار شهید حسن غازی اجرای ماموریت می کنند و تا شهادت این شهید بزرگوار در تاریخ 11/12/62 این وضع ادامه دارد تا اینکه سردار حاج رضا صادقی گردان 105 م.م قدس را که پشتیبانی آتش در جبهه های غرب را انجام می داد جایگزین گردان موسی بن جعفر می شود و گردان روح الله جبهه های جنوب را پشتیبانی می کند . و برادر شهید سردار حاج مصطفی تقی جراح جانشینی گروه را می پذیرند .

گردانهای عملیاتی 61 محرم :

- گردان 20 فجر (130 م.م.) ، گردان 22 ساجدین (کاتیوشا 122 م.م.) ،
 گردان 21 قدر (130 م.م.) ، گردان 19 رمضان (152 م.م. و 155 م.م.) ،
 گردان 213 نصر (130 م.م.) ، گردان 24 فتح (هویتزر 122 م.م.) ،
 عملیات هایی که توپخانه 61 محرم در آن شرکت داشته است :
- عمایات والفجر 3 ، والفجر 4 ، والغجر 5 ، خیبر ، عاشوری (متمک) ،
 یدر ، عاشورای 4 ، والفجر 8 ، کربلای 4 و 5 ، نصر 1 ، کربلای 10 ،
 نصر 4 ، فتح 7 ، و 9 ، ظفر 3 ، نصر 8 ، بیت المقدس 2 ظفر 7 بیت
 المقدس 3 ، و 6 . 21- عملیات آفندی و اکثر مناطق پدافندی .